

Kétemeletnyi művészet

Válogatás a Somlói-Spengler Gyűjteményből

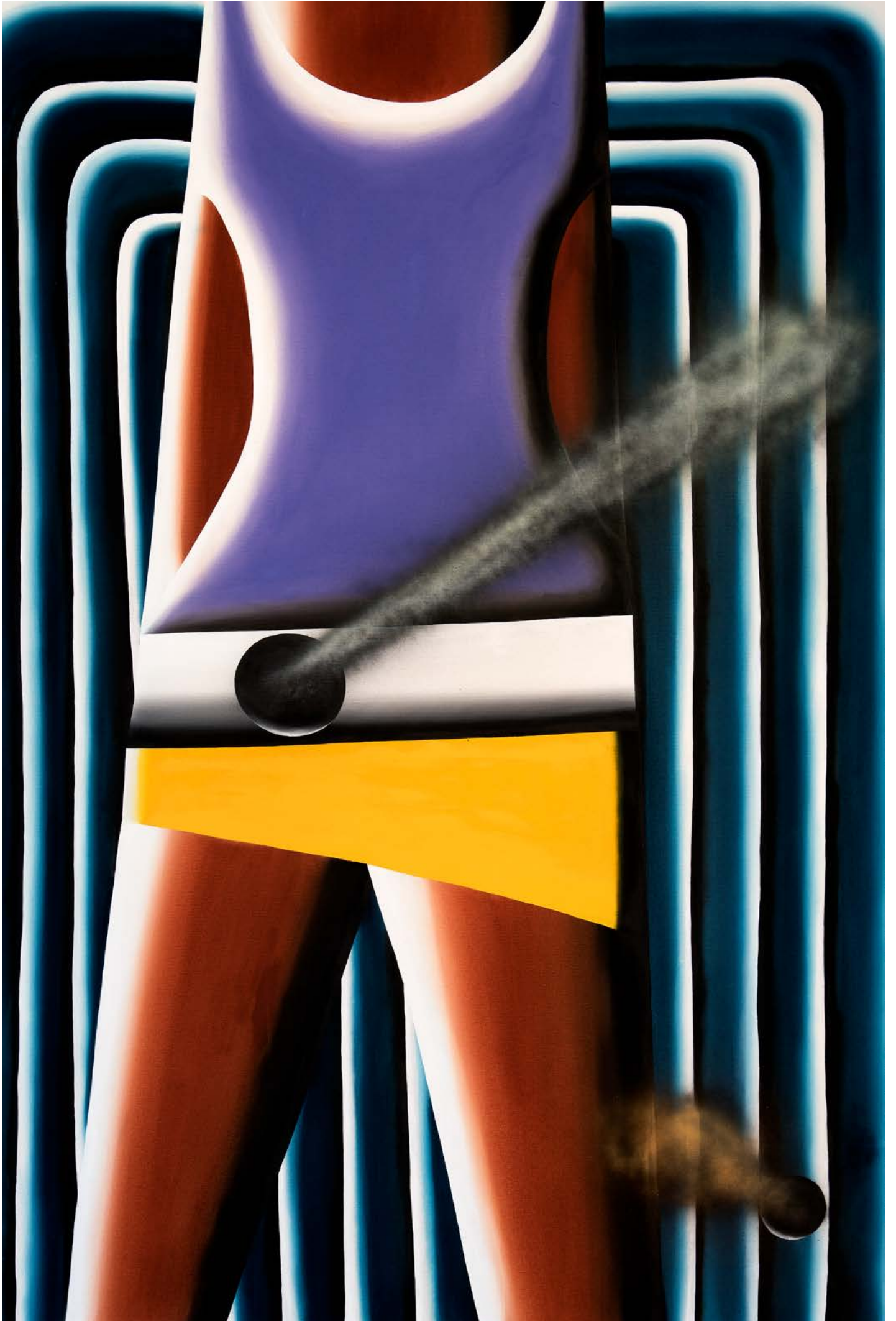
Q Contemporary,
2022. IV. 8. – IX. 17.

dén nyáron a Q Contemporary impozáns tereiben tekinthetünk meg egy válogatást a Somlói-Spengler-kollekcióból. A színvonalas, idestova harminc éve gyarapodó anyagról távirati stílusban annyit, hogy létrehozzák a 90-es évek legelején, a rendszerváltás után kezdték el a gyűjtést, mégpedig az iparterveseket követő, újhullámos-újfestészeti generációval, erről az Ébli Gábor *Magyar műgyűjtemények 1945–2005* című kötetében közölt interjúból értesülhetünk. Az is kiderül a beszélgetésből, hogy az első kortárs mű, ami a tulajdonukba került, Bukta Imrétől származik. Az ezredfordulótól aztán gyűjtési fókuszuk bővül, és kortárs külföldi művészek (többek között Tony Cragg) munkáit is vásárolják. Egy körülbelül hétszáz műalkotást számláló kollekcióból több tárlatot is lehetne rendezni különböző koncepciók alapján, így dicséretesnek mondható, hogy a kiállítást rendező kurátor, Zsikla Mónika a nehezebb, nem megszokott utat választotta, hiszen a most bemutatott anyag esetében a kevésbé ismert darabokból válogatott össze közel hetvenet.

Az első tematikus blokk – mintegy felvezetésként – a posztkommunista rendszerekből fakadó politikai és történelmi reflexekkel foglalkozik. E témakört a történelmi tragédiákra, a holokausztra utaló válogatás követi többek között olyan alkotásokkal, mint Szűcs Attila már-már lírai és éppen ezért meghökkentő festménysorozata (*Lidice*, 2003), illetve Zbigniew Libera legótéglákból és -figurákból épített, koncentrációs tábor formázó objektje. E felvezetés után magyar síkkonstruktivista festők vásznai következnek – Bak Imre: *Dombok* (1973) és Nádler István: *Táj* (1970) –, melyek nonfiguratívoknak mondhatók ugyan, ám címükkel, zöld, fehér, kék színvilágukkal a tájkép toposzát is megidézik. Mellettük jelen vannak a koncept art képviselői is – Erdély Miklós *Időutazás I–III*. (1976 körül) című, emblemikus, sokat reprodukált fotószorával és Szentjóby Tamás kis méretű, talán kevésbé ismert nyomtatásával, a *Magyar verssel* (1972). Koncz András transzavantgárd festményén, *A Test halott* (1983–85) című kompozíción egy bakelitlemezekkel borított dombon oszlopos, timpanonos görög templomot látni, közel a kerethez, a képtér alsó részén pedig egy figura hever. Az égbe emelt timpanonos szentély, valamint a földre bukott figura a korszak egyik szlogenjét idézi: „Az avantgárd halott.”

↑
KONCZ András: *A Test halott/Tetszhalott,*
1983–1985, olaj, vászon, vegyes technika, 200×150 cm
Fotó: Berényi Zsuzsa
HUNGART © 2022

↑
 FEHÉR László: *100 cm*, 2020,
 akril, olaj, vászon, 180×120 cm
 Fotó: Berényi Zsuzsa
 HUNGART © 2022

↑
 NÁDLER István: *Vence (Táj)*, 1973,
 akril, vászon, 100×240 cm
 Fotó: Berényi Zsuzsa
 HUNGART © 2022

Fehér László két alkotással is szerepel a válogatásban. Egy korai, amatőr fényképek ihlette, komor, szürke tónusú csoportképpel (*Archív*, 1978) és egy jóval későbbi, gyerekkori élmények alapján született, a strandon a víz mélységére figyelmeztető táblába kapaszkodó, fürdősapkás kislány megörökítő, rózsaszín koloritú festménnyel (*100 cm*, 2020). Vonzza a tekintetet az osztrák Erwin Wurm emberi lábakon álló, téglatestet formázó, groteszk *Nagy dobozembere* (2010). Ugyancsak a groteszk a fő jellemzője a Londonban élő lengyel képzőművész, Goshka Macuga híres emberek portréit, például Martin Heideggerét megidéző virágcserepeinek vagy Spoerri 90 fokkal a falra síkjára fordított – az asztalon felejtett tárgyakat, evőeszközöket, ételmaradékot, cigarettacsikkeket domborművé transzformáló – asszambulázsának (*Cím nélkül*, 2011).

Végül eljutunk a számomra legegységesebbnek tűnő, a női társadalmi szerepeket felvonultató és sztereotípiákra rákérdező műegyütteshez. Az utóbbi évtizedek számos tárlata foglalkozott a női művészek által készített vagy a nőket középpontba állító munkákkal. Kósa János egy nagy méretű festménnyel szerepel itt, melyen a mesterség címere előtt festőnők csoportja, egy gyerek és egy robot látható (*Festőnők*, 2000). Ezzel szemben a nokturnális témákat (*Játszótér éjjel*, 1995) kedvelő Szűcs Attila *Éjszakai műszak a szaloncukor-válogatóban* (2002) című vásznán egy asztalnál dolgozó fiatal nőt je-

lenít meg bensőségesen, sőt költőien. A válogatás egyik legfrissebb darabja Keresztesi Botond *Dohányzó nő* című, az elmúlt esztendőben született festménye, amely enyhén szürreális és groteszk látomás a nőről, akinek a belső szervei ebben az esetben gépalkatrészek. S bár nagyon helytelenül a férfiak alkotta képekkel kezdtem, ezt a szekciót természetesen a női művészek uralják. Nem véletlen tehát, hogy a hagyományosan nőiként interpretált szerepek szinte mindegyikére találunk példát az anyától, a szenttől (Csáky Marianne: *Madonna*, 2008) a dolgozó nőtől át a diváig, a fehér ruhás, férjhez menni készülő lánytól (Szépfalvi Ágnes: *Menyasszony*, 1997) a „könnyű nőcskéig” (Daniele Buretti: *Tényleg azt hiszed, hogy választhatsz?* 2003), a széptől a szuggesztíven bemutatott rútig (Marlene Dumas: *Formátlan női test*, 1988).

A számtalan tematikai szál felvonultató tárlat legfőbb erénye, hogy együtt szerepelteti a hazai és a nemzetközi kortárs művészetet, és – ahogy a bevezető szövegben is olvasható – noha kevésbé ismert alkotások közül szemléz, korrekt, izgalmas állapotrajzot nyújt a gyűjteményről.